

P.P. PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW
PRACOWNIA w SZCZECINIE, ul. RYCERSKA 3

Obiekt: Park dworski
Adres: Sulikowo, gm. Świerżno, woj. Szczecin
Stadium: Ekspertyza ogólna dendrologiczno-
techniczna
Część:
Gł. Projektant:
Projektant: inż. G. Engel
Nr zlec. Rok 1975

WZP Szczecin, zam. nr 2855 '74 50 0 t

2165

Sulikowo, gm. Swierzno

adres

park dworek

.....
obiekt

[illegible]

WZP Lipiany zam. 752 72 2000 k

ARCHIWUM

OSRODEK OCHRONY

ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU

ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inv. 2165

Minus. 2165 dep
BIBLIOTEKA
Zakł. Ochrony i Konserwacji Zesp. Polsk. Gatun.
Muzeum Narodowego w Warszawie
ul. Szweleńców Nr 9. Tel. 82 42 72

PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE

ODDZIAŁ SZCZECIN, UL. RYCERSKA NR 3 – TEL. 8355

Nr archiwalny

Nr zlecenia

Inwestor naczelny Ministerstwo Kultury i Sztuki

Inwestor główny

Inwestor bezpośredni Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie

PROJEKT

Obiekt Park dworski

Adres Sulikowo, gm. Świerano, woj. Szczecin

Branża Ekspertyza ogólna dendrologiczno-techniczna

Faza

Kubatura m³

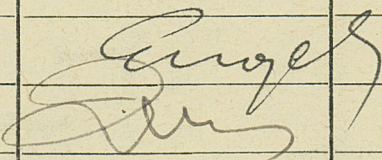
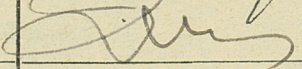
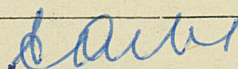
ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Powierzchnia użytkowa m²

Powierzchnia zabudowy m²

Nr inw. 2165

Wielkość działki 6,20 ha

Projekt opracowali	Imię i nazwisko	Podpis	Data
Gł. Projektant			
Projektant	inż. G. Engel		
Kier. Pracowni	mgr inż. arch. Z. Ruczkowski upr. z art. 361 nr 2032/60		
Kier. Zespołu			
Kreślił			
Konsultant	dr inż. J. Jackowski		

Szczecin, dnia grudzień 1975 r.

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1. Adres:	1. miejscowość - Sulikowo	2. gmina - Świerżno	3. województwo - Szczecin
2. Nazwa parku:	aktualna -	dawna -	nieznana
3. Rodzaj parku i stan jego zachowania	dworski, zaniedbany ale nie zniszczony		
4. Czas powstania:	matarjalistyczny, druga połowa XIX wieku		
5. Położenie parku:	w zachodniej części wsi Sulikowo 200 m od szosy Kamień Pomorski /12 km/ - Pobierowo		
6. Powierzchnia parku	ogółem ha - 6,20	w tym wód w ha -	czy są na niej budynki i jaki budynek mieszkalny /dwór/ 2 budynki gospodarcze, hydro- fornia
7. Użytkownik parku	Kombinat PGR we Wrzosowie Zakład Przemysłu Rolnego w Sulikowie		
8. Czy jest w rejestrze	Brak 1956r pod nr 184		
9. Istniejąca dokumentacja /data i autor/	pomiar sytuacyjno-wysokościowy brak	inwentaryzacja zieleni H. Grecki - "Plan kompleksowego zadrzewienia WPGR w Sulikowie" 1971 r.	
	studium historyczne - brak	założenia techn.-ekonom. - brak	
	techniczne, branżowe dokumentacje i ekspertyzy - brak		
10. Prowadzone dotychczas remonty	nie wykonywanb		

I. KROTKA ANALIZA HISTORYCZNA

1. Ewolucja układu przestrzennego

Sulikowo /niemiecka nazwa Zoldekow/ leży w odległości 12 km od Kamienia Pomorskiego przy trasie Kamień Pomorski - Pobierowo. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1369 roku.

Właścicielem majątku ziemskiego /1031 ha/ w skład, którego wchodził park był w 1939 r. Heino von Flemming.

Właściciel ten zmarł w 1941 roku, o czym świadczy nagrobek znajdujący się w północnej części parku.

Po wojnie park należał do Państwowych Nieruchomości Ziemskich. Obecnie należy do Państwowego Gospodarstwa Rolnego Zakład Przemysłu Rolnego w Sulikowie, podległy kombinatowi PGR we Wrzosowie, z siedzibą w Kamieniu Pomorskim.

Na terenie parku znajduje się piętrowy dom mieszkalny /2 rodzinny/, dwa małe budynki gospodarcze i hydrofornia.

Z braku dokumentów historycznych nie można odtworzyć ewolucji układu przestrzennego parku w ciągu ostatnich lat.

Z obserwacji w terenie można sądzić, że obszar parku, nie uległ zniszczeniu i jest w granicach pierwotnego założenia.

2. Dawne plany

Autor opracowania nie miał dostępu do dawnych planów parku.

3. Źródła do dziejów parku

1. Gerhard Bronisch i Walter Ohle - "Kreis Kammin Land im Austrage des Proviuriak Konservators" - Stettin 1939,
2. A.Siemicka i S.Kowmas - "Parki wiejskie województwa szczecińskiego" 6 STN Szczecin 1963 r.
3. Gerhard Giołek - "Zarys historii kompozycji ogrodowej w Polsce" - PWN Łódź - Warszawa 1955,
4. Włodzimierz Seneta - "Dendrologia" - PWN Warszawa 1973 ,
5. H.Grecki - "Plan kompleksowego zadrzewienia Wieloobiekto-
wego Państw.Gosp.Rolnego w Sulikowie - 1971 r.

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1. Układ przestrzenny

Szkic parku wykonano na podstawie mapy gruntów rolnych PGR Sulikowo /w posiadaniu ZPGR w Szczecinie/, uzupełniając o istniejące szczegóły terenowe.

Na podstawie istniejących dokumentów

- rejestrze gruntów powierzchnia parku wynosi 6,20 ha.

Prak leży w zachodniej części wsi Sulikowo w odległości 200mb od szosy Kamień Pomorski - Pobierowo.

Do parku prowadzi aleja lipowa obok wytwórni suszu ziemniaczanego.

Na osi alei dojazdowej znajduje się piętrowy budynek mieszkalny, z którego roztaczają się widoki w głąb parku w kierunku południowym i wschodnim. Budynek jest usytuowany na podwyższeniu terenowym i stanowi centralny element założenia parkowego.

Od budynku rozchodzą się w kilku kierunkach drogi - aleje spacerowe wysadzone kasztanowcem, dębem i bukiem.

Drogi wiją się płynnie, prowadząc do polan, stawu i obrzeża parku, na łąki.

Do budynku mieszkalnego /dworu/ przylegają dwie polany: jedna od strony wschodniej, a druga od południa.

Szczególnie dobrze wkomponowana jest w otaczającą zieleni i rzeźbę terenu polana południowa, która posiada dwa tarasy o nachyleniu południowym. Na obrzeżach polany rosną drzewa o pięknej formie korony: jodła, cyprysik, choina, świerk, dobrze kontrastujące z pozostałym zadrzewieniem.

Elementem ozdobnym założenia parkowego jest staw z wysepką znajdujący się w południowej części obiektu, obecnie zamulony i nieużytkowany.

W pobliżu budynku w części północnej parku są pozostałości po rodzinnym cmentarzu byłych właścicieli Flemingów, z rzędownymi nasadzeniami żywotnika.

W parku brak jest starych, grubych drzew.

Istnieje jednak duża ilość drzew obcego pochodzenia o nasadzeniu kępowym, rzędownym i pojedynczym. Osobliwością dendrologiczną jest licznie występujący bluszcz na drzewach: buku, dębach, grabach, jesionie i wiązcie. Po II-giej wojnie świa-

towej w parku nie były prowadzone prace porządkowe.

Pod drzewostanem parkowym są liczne podrosty gatunków panujących i krzewy /śnieguliczka/, utrudniające dostęp do wnętrza parku.

Teren parku jest równy o lekkim nachyleniu południowym.

2. Skrótowa inwentaryzacja roślin

a/ drzewa

1. Brzoza brodawkowata	- Betula verrucosa
2. Buk pospolity	- Fagus silvatica
3. Buk pospolity odmiana purpurowa	- Fagus silvatica var. atropunicea
4. ^h Coina kanadyjska	- Tsuga canadensis
5. Cis pospolity	- Taxus baccata
6. Cyprysik nutkajski	- Cham/aecyparis nootkatensis
szt. 6 max obwód pnia 170 cm
7. ^w Dąb szypułkowy	- Quercus robur
8. Dąb bezszypułkowy	- Quercus petraea
9. Dąb czerwony	- Quercus rubra
10. Grab pospolity	- Carpinus betulus
11. Jesion wyniosły	- Fraxinus excelsior
12. Jodła jednobarwna /kalifornijska/-	Abies concolor
13. Kasztanowiec biały	- Aesculus hippocastanum
14. Kasztanowiec czerwony	- Aesculus carnea
15. Klon pospolity	- Acer platanoides
16. Klon jawor	- Acer pseudoplatanus
17. Klon polny /paklon/	- Acer campestre
18. Lipa drobnolistna	- Tilia cordata
19. Lipa szerokolistna	- Tilia platyphyllos
20. Modrzew europejski	- Larix decidua
21. Platan klonolistny	- Platanus x acerifolia
22. Topola biała	- Populus alba
23. Topola czarna	- Populus nigra
24. Robinia akacjowa	- Robinia pseudoacacia
25. Świerk pospolity	- Picea abies
26. Wiąz polny	- Ulmus carpinifolia
27. Wiąz szypułkowy	- Ulmus laevis

28. Wiaź górski	- Ulmus glabra
29. Wierzba iwa	- Salix caprea
30. Wierzba biała	- Salix alba

b/ krzewy

31. Bez czarny	- Sambucus nigra
32. Bluszcz pospolity	- Hedera helix
33. Głóg jednoszyjkowy	- Crataegus monogyna
34. Głóg dwuszyjkowy odmiana ^{pełnokwiatowa} południowa różowa	- Crataegus oxyacantha var Rubra plena
35. Leszczyna pospolita	- Corylus avellana
36. Porzeczka czarna	- Rubus nigrum
37. Śnieguliczka biała	- Symphoricarpos albus
38. Trzmielina pospolita	- Evonymus europaea

Ogółem w parku występuje 30 gatunków drzew, z tego 8 obcego pochodzenia i 8 gatunków krzewów, w tym 2 pbc.

Na powierzchni zadrzewionej rośnie około 460 drzew, o składzie:

- klony - 25%
- lipy - 20%
- jesiony - 20%
- buki - 10%
- dęby - 10%
- świerki - 10%
- pozostałe 5%

Wiek drzew określa się w granicach 80-100 lat. Stan zdrowotny drzew jest dobry.

Park posiada gęsty podrost drzew panujących.

Na powierzchni w pobliżu stawu występuje czasowo śnieguliczka, która tworzy zwarty gąszcz utrudniający dostęp do wnętrza parku. Park nie posiada bardzo grubych drzew, a stare egzemplarze kasztanowca, buka, dębu nie mają więcej jak 240 cm obwodu.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Park jest bez opieki. Nie zamontowano zniszczeń drzewostanu, ale też brak jest pielęgnacji.

Polany są zarośnięte podrostami drzew i zachwaszczone.
Drogi komunikacyjne są zarośnięte, ale jeszcze czytelne.
Rów melioracyjny i staw są wyschnięte.
Istniejące ogrodzenie na północnej granicy parku jest częściowo zniszczone.
Jedynie teren przyległy bezpośrednio do domu mieszkalnego jest dobrze utrzymany.
Park znajduje się w granicach pierwotnego założenia.
Również układ dróg komunikacyjnych i pierwotne elementy kompozycji wnętrza parku zachowały się i są możliwe do odtworzenia.

4. Rola obiektu w krajobrazie

a/ zurbanizowany
nie dotyczy

b/ naturalnym

Park ochrania zabudowania i wieś przed panującymi wiatrami zachodnimi.

Powierzchnia zadrzewiona zajmuje teren nisko położony, w sąsiedztwie olbrzymiego kompleksu łąk ciągnących się w ^{dorzeczu} ~~obrzeżu~~ rzeki Świniec.

III. Wnioski dotyczące

1. Granica ochrony konserwatorskiej

w zakresie:

a/ ochrony układu parku.

Należy przywrócić dawną rangę polanie przed domem mieszkalnym.

Na powierzchni tej znajdowały się prawdopodobnie trawniki z klombami kwiatów. Granice powierzchni należy oczyścić z podrostu drzew rodzinnych, odsłaniając tym samym drzewa iglaste pochodzenia obcego.

Drogi komunikacyjne pozostawić o przebiegu istniejącym, oczyszczając je z podrostu i chwastów.

Należy również oczyścić i zagospodarować stawy i rowy.

Wskazane jest założenie płotu na granicy wschodniej, który zabezpieczy drzewostan przed przegonem bydła.

b/ ochrony ekologicznej

Przeprowadzić cięcia sanitarne, po uprzednim wykonaniu ekspertyzy zdrowotności drzew.

Usunąć nalot i krzewy z dróg komunikacyjnych i granic polan.

c/ ochrony kompozycji widokowej.

Otoczyć ochroną aleję dojazdową do parku, w której rosną stare lipy.

Zabronić wycinania drzew na drodze gruntowej do Świńca, przy której rosną grube topole czarne.

Otoczyć żywopłotem średniej wysokości ogrodzenie hydroforni zbudowanej na terenie parku w części wschodniej.

Zachować kępę lasu na polu przyległym od strony zachodniej do parku.

2 i 3 Ewentualne zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania - zakres renowacji.

Caość obiektu należy przystosować do spełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców wsi i pracowników PGR Sulikowo.

W tym celu należy:

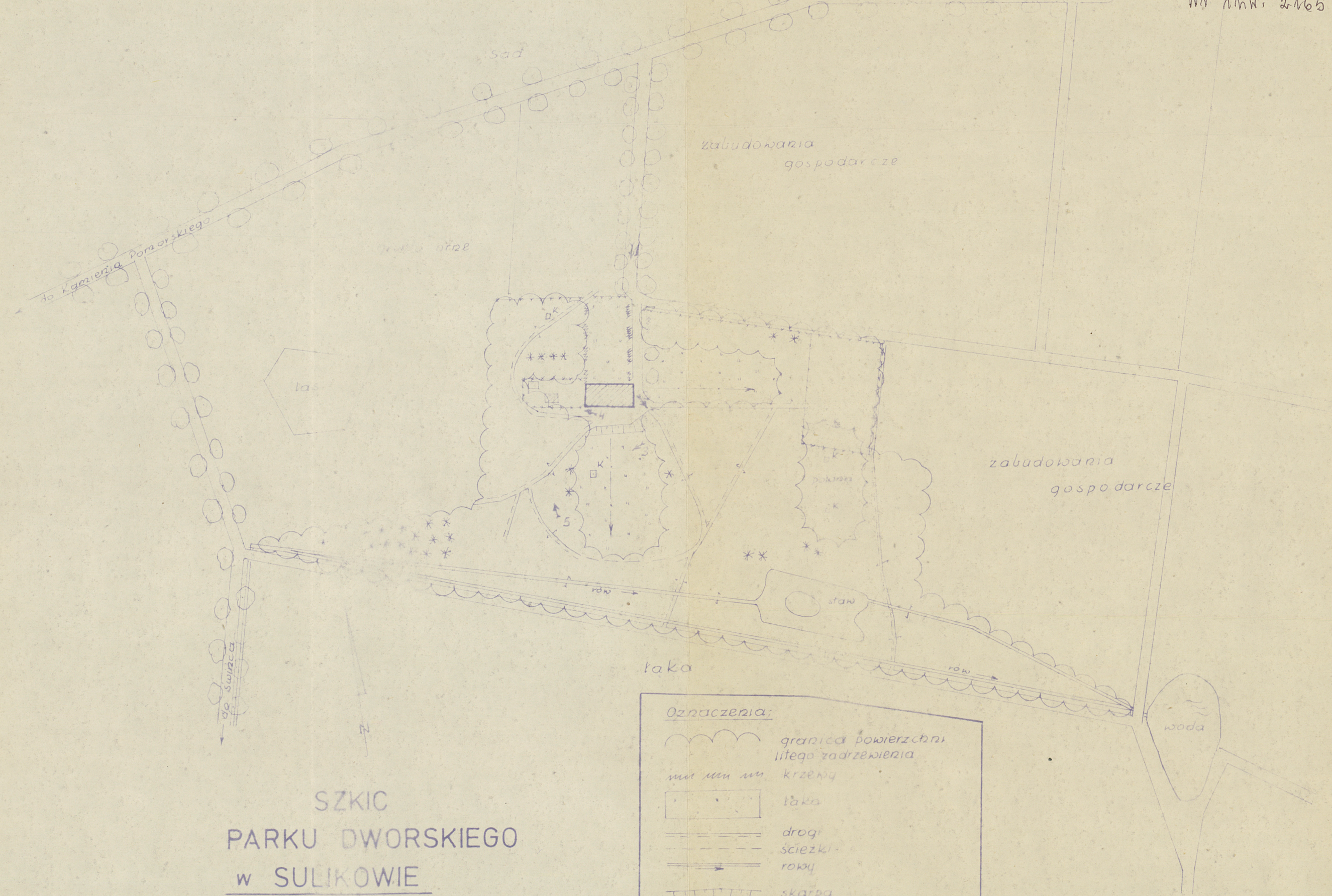
1. uporządkować i wyrównać teren,
2. zaprojektować nowe i odnowić istniejące alejki i ścieżki spacerowe, ustawić ławki parkowe,
3. oczyścić staw i rowy, doprowadzić wodę
4. oczyścić polany, założyć trawniki i klomby kwiatowe,
5. naprawić istniejące ogrodzenie parku i założyć nowe na granicy wschodniej
6. założyć oświetlenie, tablice informacyjne i ostrzegawcze,
7. wywiesić skrzynki lęgowe i noclegowe dla pożytecznego ptactwa,
8. pielęgnować drzewa i krzewy, glebę i niszczyć chwasty.

Zadaniem autora niniejszego opracowania park zasługuje na otoczenie go ochroną konserwatorską, co uzasadnia się następująco:

- Jest to park typowo naturalistyczny pochodzący z drugiej połowy XIX wieku, charakteryzujący się różnogatunkowym składem drzew wyróżniających się od otoczenia barwą korony, pokrojem korony i kolorem kory pnia i liści/platan, jawor, buki kasztanowce, cyprysiki/. Posiada również charakterystyczny element kompozycyjny, jakim jest staw z wysepką i rów /strumyk/.

Schemat dróg i ścieżek komunikacyjnych ma przebieg o kolistym zarysie, o dużych promieniach krzywizn.

Szczecin, grudzień 1975 r.

SZKIC
 PARKU DWORSKIEGO
 w SULIKOWIE

Oznaczenia:

	granica powierzchni litégo zadrzewienia
	krzewy
	łąka
	drogi
	ścieżki
	rowy
	skarpy
	osie widokowe
	półedynące drzewa:
	- liściaste
	- iglaste
	staromysłowy wyk. zdjęć

Wyk.
 inż. Grzegorz Engel
 PKZ w Szczecinie - 1975r.

3. Sulikowo, gm. Świerżno

Park dworski.

Aleja dojazdowa do parku. Na zdjęciu główna brama
wjazdowa, w głębi dom mieszkalny.

Fot. Andrzej Smolny - dn. 11.12.1975r.

Neg. Nr. 25402 w Arch. PKZ w Szczecinie

8

2. Sulikowo, gm. Świerżno
Park dworski.
Aleja spacerowa przyległa do wschodniej granicy polany.
Fot. Andrzej Smolny. - dn. 11.12.1975r.
Neg. Nr. 25404 w Arch. PKZ w Szczecinie

3. Sulikowo, gm. Świerżno
Park dworski.
Cyprysik nutkajski / *Chamaecyparis nootkatensis* / przy
zachodniej granicy polany.
Fot. Andrzej Smolny - dn. 11.12.1975r.
Neg. Nr. 25405 w Arch. PKZ w Szczecinie

4. Sulikowo, gm. Świerżno

Park dworski.

Grupa żywotnika zachodniego /*Thuja occidentalis*/
w północnej części parku.

Fot. Andrzej Smolny - dn. 11.12.1975r.

Neg. ne. 25406 w Arch. PKZ w Szczecinie.

5. Sulikowo, gm. Świerżno

Park dworski.

Ozdoba parku – bluszcz pospolity występujący licznie na starych drzewach.

Fot. Andrzej Smolny - dn. 11.12.1975r.

Neg. Nr. 25407 w Arch. PKZ w Szczecinie